

SÕIDUKIKINDLUSTUSE HEA TAVA

Sõidukikindlustuse hea tava on osa kindlustusteenuse heast tavast. Tava selgitab mõisteid, kindlustuslepingu tingimusi ja kindlustusandja praktikat nii, nagu on Eesti kindlustusvaldkonnas kombeks.

Hea tava aitab kliendil ja teistel hinnata kindlustusandja tegevust. Hea tava järgimine toetab üksteisemõistmist, ausat ja vaba konkurentsi ning kindlustussektori arengut ja head mainet.

Sõidukikindlustuse hea tava ei asenda kindlustuslepingu tingimusi. Kindlustusandja hüvitab kahju eelkõige kindlustuslepingu tingimuste järgi.

SISUKORD

1	Sõidukikindlustus	2
2	Kindlustuslepingu sõlmimine	2
3	Kindlustatud ese	3
4	Kehtivusala	4
5	Kindlustusjuhtum	4
5.1	Äkiline ja ettenägematu sündmus	4
5.2	Kindlustusjuhtumite kirjeldus	5
5.3	Kindlustusriski võimalikkuse suurenemisest teatamine	6
6	Kindlustussumma	7
7	Omavastutus	7
8	Ohutusnõuded	8
9	Hüvitatav kahju	9
10	Kahju, mida tavaliselt ei hüvitata	10
10.1	Näited tavalisest kulumisest	11
10.2	Näited mitme juhtumi tagajärjel tekkinud kahjust	11
10.3	Kahju hüvitamine, kui sõiduk oli kahjustunud enne lepingu sõlmimist	12
10.4	Kahju hüvitamine, kui sõidukil on erinevad kahjustused – osad kindlustusjuhtumist, osad mitte	13
11	Tegevused peale kindlustusjuhtumit	13

1 SÕIDUKIKINDLUSTUS

Sõidukikindlustus on auto, muu mootorsõiduki või haagise vabatahtlik kindlustus. Kindlustusjuhtumi korral hüvitatakse sõiduki kahjustumisest või hävinemisest tulenev kahju. Sõidukikindlustust nimetatakse veel näiteks kaskokindlustuseks, kaskoks ja autokindlustuseks.

Tavaliselt peab sõiduk või selle haagis kindlustuslepingu sõlmimiseks olema registreeritud liiklusregistris.

Õhusõidukeid, veesõidukeid, rööbastel liikuvaid sõidukeid, jalgrattaid jm taolisi sõidukeid tavaliselt sõidukikindlustusega ei kindlustata.

2 KINDLUSTUSLEPINGU SÕLMIMINE

Kindlustushuvi selgitamise ja kindlustuslepingu sõlmimise üldine tava on kirjeldatud kindlustusteenuse heas tavas: <http://www.eksl.ee/et/kindlustamise-tavad/kindlustuse-hea-tava>.

Kindlustusandja selgitab välja kliendi kindlustushuvi ja nõudmised lepingule ning tutvustab talle lepingu tingimusi, et klient saaks teha teadliku otsuse, selgitades muu hulgas:

- mis on ja mis ei ole kindlustatud
- milliste sündmuste puhul kahju hüvitatakse ja milliste puhul mitte
- millises ulatuses kahju hüvitatakse
- millised on kliendi kohustused, et kindlustuskaitse oleks kehtiv

Eesti turul on tavaks, et kliendi nõudmiste ja vajaduste väljaselgitamiseks toob kindlustusandja välja kindlustuspaketid ja valikud. Kindlustusvõtja väljendab oma nõudmisi ja vajadusi tehes peale pakettide ja valikute sisuga tutvumist oma valiku.

Näiteks veebis lepingut sõlmides pakub kindlustusandja välja erineva sisuga kindlustuspaketid, näiteks minikasko, osakasko, täiskasko. Iga paketi juures on selgitused. Kliendil on võimalik tutvuda pakettide erinevusega. Lisaks võivad olla täiendavad valikud, näiteks kehtivusala, asendusauto, tehnilise rikke kindlustuse lisakaitse vms.

Kontoris või telefoni teel lepingut sõlmides esitab kindlustusandja kindlustusvõtjale küsimusi ja nende vastuste alusel teeb kindlaks kliendi nõudmised ja vajadused kindlustuslepingule.

Kindlustusandja soovib enda pakutavate kindlustuslepingute hulgast sellist lepingut, mis vastab kliendi kindlustushuvile ja nõudmistele kõige paremini.

Kui kliendi kindlustushuvi ja nõudmiste väljaselgitamine toimub pakettide ja valikute väljapakumise kaudu nii, et kindlustusvõtja ise teeb valikud oma huvist lähtuvalt, siis on tavaline, et kindlustusandja soovib lepingut vastavalt kliendi tehtud valikutele.

Kindlustusandja nõudmisel tuleb kliendil esitada fotod sõidukist või tuleb sõiduk kindlustusandjale ülevaatamiseks ette näidata. Fotode või sõiduki ülevaatuse eesmärk on üksnes fikseerida sõiduki seisund ja kompleksus fotode või ülevaatuse tegemise ajal. Sõiduki ülevaatusel ei anna kindlustusandja hinnangut sõiduki väärtusele kindlustuslepingu sõlmimisel.

Sõiduki seisundi all peetakse eeltoodud lõigus silmas eelkõige, kas sõidukil on eelnevaid vigastusi. Kindlustusandja ei hüvita kahju, mis on tekkinud enne kindlustuslepingu sõlmimist, vt täpsemalt p 10.3.

Tavaliselt ei uuri kindlustusandja sõidukist tehtud fotosid enne lepingu sõlmimist eesmärgiga täpsustada, kas kahjustunud detail on kindlustatud või mitte. Fotod on vajalikud eelkõige kahju käsitlemisel. Seetõttu võib olla nii, et enne lepingu sõlmimist kahjustunud detail ei ole lepingu tingimuste järgi kindlustatud ese, vt p 10.3.

Näiteks sõiduauto kindlustamisel küsib kindlustusandja sõiduki registreerimisnumbri ja saab selle järgi liiklusregistrist sõiduki tehnilised andmed. Samuti küsib kindlustusandja tavaliselt teavet sõiduki kasutusotstarbe (takso, lühirendi sõiduk, kullerauto, õppesõiduk) kohta. Kindlustusandja otsustab, kas soovib vastavat riski kindlustada, ja määrab kindlustusmakse. Kui kliendi esitatud andmed ei ole tõesed, on kindlustusandjal õigus vähendada kindlustushüvitist või keelduda kahju hüvitamisest.

Kindlustusandja küsib kliendilt enne lepingu sõlmimist teavet oluliste asjaolude kohta, mille alusel hinnata kindlustusrisi ja otsustada, kas leping sõlmida. Kindlustusandja eeldab, et klient esitab ka ilma kindlustusandja küsimiseta teabe, mille vastu on kindlustusandjal arusaadav huvi ja mis mõjutab oluliselt kindlustusandja otsust kindlustusleping sõlmida. Kui kindlustatav sõiduk on eriline või olukord on väga harv, siis kindlustusandja ei oska sellist teavet küsida. Näiteks teave

- sõiduki erilise kasutusotstarbe kohta (alarmsõiduk, turvafirma sõiduk, võistlusteks kasutatav sõiduk)
- sõiduki olulise ümberehitamise, sh tuuningu, autole täiendavalt paigaldatud külmutusseadme vmt kohta
- varustusest, mis sama margi ja mudeliga sõiduki puhul ei ole tavapärane või mõjutab märkimisväärselt kindlustusrisi või sõiduki väärtust
- sellest, et kliendil ei ole vastava sõiduki kõiki võtmekomplekte

Tuleb arvestada, et ka sõidujagamise teenus on taksoteenus, kui selle pakkumise eesmärk on tulu teenimine. Seega ka sellise sõidujagamise teenuse pakkumisest tuleb kindlustusandjat teavitada.

Kui kindlustusandja otsustab valetabe esitamise või teabe esitamata jätmise tõttu kindlustushüvitist vähendada, siis toimib ta järgmiselt:

- vähendab hüvitist proportsioonis, mis on võrdne kindlustusrisi erinevusega
- kui tõese ja täieliku teabe olemasolu korral ei oleks kindlustusandja vastavat riski üldse kindlustanud, siis keeldub ta kahju hüvitamast

Kindlustusvõtja on tavaliselt sõiduki omanik või vastutav kasutaja. Kui kindlustuslepingut soovib sõlmida keegi teine, võib kindlustusandja kindlustushuvi selgitamiseks paluda lisateavet. Kindlustusandja ei sõlmi kindlustuslepingut, kui kindlustusvõtjal ei ole kindlustushuvi.

3 KINDLUSTATUD ESE

Kindlustatud ese on poliisile märgitud sõiduk kindlustuslepingus märgitud kompleksuses. Kui sõiduauto on peale esmast registreerimist olnud pidevalt kindlustatud, siis on see sõiduk kindlustatud vähemalt selles kompleksuses, mis oli sõiduki esmasel registreerimisel.

Näiteks kui uhiuue auto ostueelsel komplekteerimisel on omanik valinud standardvarustusest erinevad valuveljed või muu varustuse, mida autotootja või edasimüüja sellele autole pakub, siis on see auto sellises kompleksuses ka kindlustatud.

Kui sõidukit on peale esmast registreerimist tuunitud, sh näiteks vahetatud veljed või tehtud muid muutusi, siis tuleks sellest kindlustusandjat teavitada kindlustuslepingu sõlmimisel.

Kui kindlustatakse kasutatud auto, mille ostueelset komplekteeritust ei ole võimalik täpselt selgeks teha, siis tuleks eelkõige lähtuda alltoodust.

Tavaliselt on sõidukile püsivalt paigaldatud lisavarustus kindlustatud ilma erikokkuleppeta, kui see vastab kõikidele alljärgnevatele tingimustele:

- lisavarustuse on paigaldanud sõiduki tootja või ametlik edasimüüja
- lisavarustus on sellise sõidukimargi ja -mudeli puhul tavaline
- tegemist on tavalise lisavarustusega, mis ei mõjuta märkimisväärselt kindlustusrisi ega kindlustusväärtust.

Näiteks on ilma erikokkuleppeta kindlustatud:

- audio-, video- või navigatsioonisüsteemid, kui need on paigaldatud sõiduki tootjatehases või ei ole märkimisväärselt kallimad sama sõidukimargi ja -mudeli standardvarustuses olevatest süsteemidest
- katuseraam
- sõidukisse olev turvatool

Näiteks ei ole tavaliselt ilma erikokkuleppeta kindlustatud:

- sama sõidukimargi ja -mudeli standardvarustuses olevatest velgedest märkimisväärselt kallimad valuveljed

- sõidukile kantud kleebised ja maalingud, samuti sõidukit kattev kile või muu sarnane värvkatet kattev materjal
- sõidukile paigaldatud tuuinguosad
- sõidukile paigaldatud seadmed ja osad, mille tõttu sõidukit liikluses kasutada ei tohi
- igasugune eritehnika (taksovarustus, meditsiiniseadmed, vilkurid, valjuhääldid jmt)
- võistlusteks ja treeninguteks paigaldatud seadmed ja osad

Kui sõidukile paigaldatud varustus on kindlustatud erikokkuleppega, on tavaline, et sellele varustusele rakendatakse eraldi kindlustussummat.

Erisõiduki (alarmsõiduk, matkabuss või -haagis, traktor, töomasin vms) kindlustamisel on tavaline, et kindlustatud eseme kompleksus on kindlustuslepingus üksikasjalikult kirjeldatud.

Sõidukis olevad kliendi või reisija isiklikud esemed (pagas) on kindlustatud üksnes siis, kui selle suhtes on kindlustuslepingus eraldi kokku lepitud. Sel puhul on tavaline, et kindlustuslepingu tingimustes on piiratud kindlustatud esemete nimistut. Näiteks ei ole tavaliselt kindlustatud olmeseadmed, koduelektronika, arvutid, mobiiltelefonid, sularaha, väärisesemed, dokumendid, käsikirjad, joonised, väärtpaberid, kunstiteosed, kaup.

Tavaliselt ei ole kindlustatud esemeks sõiduki osad, mis on sõiduki küljest ära võetud või sõidukile paigaldamata.

Näiteks ei ole kindlustatud hoiukohas ladustatud rehvid, sõidukile paigaldamata varuosad vms. Ka sõidukiga koos ostetud elektrisõiduki laadimisjaam ei ole tavaliselt ilma täiendava kokkuleppeta sõidukikindlustusega kindlustatud. Samas elektrisõiduki laadimisjuhe, mis on alati autot ostes autoga kaasas, on kindlustatud koos autoga.

Erikokkuleppel võib sõiduki külge haagitud kerghaagis olla kindlustatud esemeks seda vedava sõiduki kindlustuslepingus ka siis, kui konkreetne haagis ei ole eraldi kindlustatud esemena lepingus märgitud.

Kindlustatud ei ole sõiduki kütusepaagis olev kütus, akudesse talletatud elektrienergia, kütuselisandid, klaasipesuvedelik ega muud taolised kulumaterjalid, mille lisamiseks või vahetamiseks ei ole tarvis erioskusi ega -seadmeid.

4 KEHTIVUSALA

Kindlustuskaitse kehtib kindlustuslepingus märgitud territooriumil.

Kehtivusala valikud on tavaliselt:

- Eesti. Kindlustuskaitse kehtib Eesti territooriumil
- Euroopa, v.a lepingus nimetatud riigid. Kindlustuskaitse kehtib nendes Euroopa riikides, mis ei ole välistatud.

Selle valiku puhul on tavaline, et kindlustus ei kehti näiteks Venemaal, Valgevenes, Armeenias, Aserbaidžaanis, Gruusias, Kasahstanis, Moldovas ja Türgis

- Euroopa. Kindlustuskaitse kehtib Euroopa geograafilistes piirides

Riikides, mille asukoht jääb nii Euroopa geograafilistesse piiridesse kui ka nendest väljapoole, kehtib kindlustus tavaliselt üksnes Euroopa geograafilistes piirides.

5 KINDLUSTUSJUHTUM

5.1 Äkiline ja ettenägematu sündmus

Kindlustusjuhtum on kindlustuslepingus märgitud äkiline ja ettenägematu sündmus, mille toimumisel kindlustusandja hüvitab kahju.

Äkiline ja ettenägematu on sündmus, mis toimub kiiresti ehk äkiliselt, mille toimumist või sellest tingitud kahju ei saa klient mõjutada ning mille toimumine kindlustusperioodil ei ole kliendile teada.

Äkilise ja ettenägematu sündmuse selgitamisel on abiks alljärgnevad testküsimused.

Näide: teel oli tavalult suur lomp ja asjaolud viitasid võimalusele, et tee ei ole läbitav. Sellele vaatamata sõitis sõiduki juht lomp. Vesi tungis mootoris, rikkus selle. Samuti kahjustas vesi mootoriruumis olevat elektroonikat.

1. Kas asjaolu, mille tagajärjel kahju tekkis, oli äkiline ehk kiireloomuline?

Jah. Vesi tungis mootoris ja tekitas elektrisüsteemis lühikese aja jooksul lühise.

2. Kas juhtumile eelnenud olukord oli selline, et miski ei viidanud kahju tekkimise võimalusele?

Ei. Sõiduki juht nägi tavalult suurt lomp teel.

Näiteks viitab lomp seisma jäänud teine sõiduk selgelt võimalusele, et tee ei olnud läbitav. Ka siis, kui lomp pindala on suur või kui vee tase on peaaegu äärekivi ääreni, võib arvata, et lomp on sellesse sõitmiseks liiga sügav.

3. Kuidas hoolikas ja mõistlik sõidukijuht oleks sellises olukorras käitunud, sh kas kahju oleks saanud vältida?

Mõistlik sõidukijuht oleks valinud edasiliikumiseks teise tee või veendunud, et läbi lomp sõita on ohutu.

Kokkuvõttes ei ole eeltoodud näite puhul tegemist äkilise ja ettenägematu sündmusega. Seega ei ole ka tegemist kindlustusjuhtumiga ja kindlustusandja ei hüvita tekkinud kahju.

Näiteks ei ole äkilised ja ettenägematud sündmused ega ole seega kindlustusjuhtumid:

- *sõiduki loomulik kulumine ja korrosioon, vt näited p 10.1*
- *sõiduauto või maasturi kahjustamine põllul sõites*

Sõidukikindlustuse tavaline kindlustusjuhtum on liiklusõnnetus. Liiklusõnnetus juhtub eelkõige seetõttu, et rikutakse liiklusreegleid või kasutatakse ebaõigeid juhtimisvõtteid. Sellest lähtuvalt on sõidukikindlustuse eesmärk hüvitada ka liiklusreeglite rikkumise ja ebaõigete juhtimisvõtete tõttu tekkinud kahju, vaatamata sellele, et klient sai mõjutada kahju tekkimist.

Siiski tuleb silmas pidada, et kindlustusandjal on õigus vähendada hüvitist (näiteks sõidukijuhi raske hooletuse korral) või sellest keelduda (sõidukijuhi tahtluse korral), kui liiklusreegleid on rikutud viisil, mis oluliselt on suurendanud kindlustusrisiki (näiteks sõiduki juhtimine alko- või narkojoobes või juhtimisõiguseta, lubatud sõidukiiruse ületamine olulisel määral, suverehvide kasutamine talvel) ja mõjutanud liiklusõnnetuse tekkimist. Kindlustusandjal on õigus hüvitist vähendada nii palju, kui palju rikkumine mõjutas õnnetuse toimumist ja õnnetuses tekkinud kahju suurust.

5.2 Kindlustusjuhtumite kirjeldus

Kindlustusjuhtumid on määratletud kindlustuslepingus. Tavaliselt on kindlustusandjad moodustanud erinevaid kindlustusjuhtumeid sisaldavad pakettid ja nimetavad neid näiteks järgmiselt: koguriskikindlustus, täiskasko, superkasko, suurkasko, eliitkasko, osakasko, seisukasko, baaskasko, minikasko jms.

Enim levinud kindlustatud juhtumite pakett sisaldab järgmisi kindlustusjuhtumeid: liiklusõnnetus, loodusõnnetus, tulekahju, vandalism, vargus, röövimine, muu äkiline ja ettenägematu sündmus. Kindlustusandja kasutab teenuse nimetusena koguriskikindlustust või ka muud laiale kindlustuskaitsele viitavat nimetust (näiteks täiskasko, superkasko vms) üksnes teenuse puhul, mille kindlustusjuhtumid sisaldavad vähemalt eelnimetatud juhtumeid.

Kindlustusleping võib olla sõlmitud koguriskikindlustuse põhimõttel või nimetatud riskide kindlustuse põhimõttel. Koguriskikindlustuse puhul hüvitab kindlustusandja äkilise ja ettenägematu välise sündmuse tõttu tekkinud kahju, mille hüvitamine ei ole kindlustuslepingus välistatud. Nimetatud riskide kindlustuse puhul hüvitab kindlustusandja kindlustuslepingus märgitud äkilisest ja ettenägematust sündmusest tekkinud kahju. Vaatamata sellele võib ka nimetatud riskidega kindlustusteenuse nimetusena kasutada täiskaskot, superkaskot vms, kui kindlustuskaitse sisaldab kõiki juhtumeid, mille tõttu sõiduki hävimine või kahjustumine on tavaline ja mis ei ole tavaliselt välistatud.

Liiklusõnnetus. Kindlustusandja hüvitab liiklusõnnetusest tekkinud kahju. Liiklusõnnetuseks loetakse sõiduki kokkupuudet mis tahes objektiga, sh teelt väljasõitu ja auku sõitmist.

Samas võib näiteks olla kindlustuslepingus kokku lepitud, et ei hüvitata auku sõitmisel purunenud rehvi kahju, kui kahjustus piirneb vaid rehvi kahjustumisega.

Loodusõnnetus. Kindlustusandja hüvitab loodusõnnetusest (näiteks torm, üleujutus, rahe) tekkinud kahju. Kahju põhjuseks loetakse loodusõnnetus siis, kui kahju iseloom ja ilmajaama andmed või lähedal olevate esemete kahjustused viitavad võimalusele, et tegu ei olnud tavaliste ilmaoludega.

Eeltoodule vaatamata on tavaline, et ei hüvitata kahju, kui sõiduki juht sõitis teadlikult üleujutuse alas ja lootis, et kahju ei teki. Selline kahju ei ole ettenägematu.

Tulekahju. Kindlustusandja hüvitab tulekahjust põhjustatud kahju, sh tahma- ja suitsukahjustused; plahvatuses tingitud kahju, tule kustutamisest tekkinud kahju, pikselöögist tekkinud kahju.

Vandalism. Kindlustusandja hüvitab vandalismist tekkinud kahju. Vandalism on kolmanda isiku tahtlik tegevus, mis on suunatud asja rikkumisele või hävitamisele.

Vargus ja röövimine. Kindlustusandja hüvitab sõiduki või selle osa vargusest või röövimisest tekkinud kahju. Sõiduki osa vargusest tingitud kahju hüvitab kindlustusandja üksnes siis, kui asja varastamiseks pidi varas asjani jõudmiseks kõrvaldama tõkke (eemaldama rattapoldid, avama lukustatud ukse, lõhkuma akna, avama lukustatud pakiruumi kaane vms).

Kindlustusjuhtumiks ei loeta sõiduki kaotsiminekut väljapressimise, pettuse, omastamise või kelmuse tõttu. Samuti juhul, kui sõiduki valdaja andis sõiduki valduse üle vabatahtlikult.

Muu äkiline ja ettenägematu sõidukiväline sündmus. Kindlustusandja hüvitab sõidukivälisest äkilisest ja ettenägematust sündmusest tekkinud kahju, mida ei ole eespool nimetatud.

Sõidukiväline on sündmus, mille tagajärjel saab sõiduk kahjustada või hävib väljastpoolt mõjuva mehaanilise jõu tagajärjel. Nimetatud muud sündmused on näiteks eseme kukkumine sõidukile, sõiduki uppumine, sõiduki kukkumine jms.

Vaatamata nimetustele koguriskikindlustus, täiskasko, superkasko, megakasko, eliitkasko jms ei hüvitata kõiki kahjusid, vt ka punkt 10. Kindlustuslepingu sõlmimisel juhib kindlustusandja kliendi tähelepanu juhtumitele, mille puhul kahju ei hüvitata. Kindlustusandja hoidub teenuse esitlemisel kõikide kahjude hüvitamise rõhutamisest.

Pakutakse ka kitsama kaitsega sõidukikindlustust, nimetusega näiteks minikasko või osakasko. Sel juhul võib kindlustusjuhtumiks olla vaid liiklusõnnetus või näiteks vaid liiklusõnnetus, loodusõnnetus ja tulekahju.

Näiteks kui kindlustusjuhtumiks on vaid liiklusõnnetus ja juhtub liiklusõnnetus, mille tagajärjel sõiduk süttib, siis on tegu kindlustusjuhtumiga. Kui aga sõiduk süüdetakse põlema, siis ei ole tegu kindlustusjuhtumiga.

Näiteks kui varguse risk ei ole valitud, siis ei hüvitata kahju, mis tekkis sõidukile varga kinnipidamisel. Samas ei ole sel juhul kindlustusjuhtum ka varga põhjustatud liiklusõnnetus.

5.3 Kindlustusrisi võimalikkuse suurenemisest teatamine

Kindlustusandja eeldab, et klient teavitab teda kindlustuslepingu sõlmimisel antud teabe ja riskiasjaolude muutumisest.

Kindlustuslepingu kehtivuse ajal on kliendil kohustus teavitada kindlustusandjat kindlustuslepingu sõlmimisel küsitud teabe ja muude riskiasjaolude muutumisest. Kui klient jätab muutusest teavitamata, siis võib kindlustusandja vähendada hüvitist või keelduda kahju hüvitamisest.

Kui kindlustusrisk on peale lepingu sõlmimist oluliselt suurenenud ja klient ei ole sellest kindlustusandjat teavitanud, on kindlustusandjal õigus vähendada hüvitist vastavalt sellele, kui palju riski suurenemine mõjutas õnnetuse toimumist ja õnnetuses tekkinud kahju suurust.

Näiteks on kindlustusrisi oluline suurenemine, millest tuleb kindlustusandjat teavitada:

- sõiduki kasutusotstarbe muutumine, näiteks sõidukit on hakatud kasutama taksona, sh sõidujagamiseks või äpitaksona kasutamiseks. Samuti sõiduki kasutamine kullerteenuse osutamiseks, sh toidu- ja pakiveo ekspressevedu
- sõiduki ümberehitamine, näiteks on sõidukile lisatud tuuningosadid, sõiduki mootori võimsust on suurendatud
- sõiduki omaniku või vastutava kasutaja vahetumine
- sõiduki võtme või registreerimistunnistuse kaotamine või vargus
- sõiduki sattumine pankrotivara hulka

6 KINDLUSTUSSUMMA

Kindlustussumma on maksimaalne rahasumma, mille kindlustusandja kindlustusjuhtumi korral välja maksab. Kindlustusandja ei ole kohustatud hüvitama rohkem, kui oli tekkinud kahju.

Tavaliselt määratakse kindlustussumma kindlustatud eseme või kahju kohta. Kõik kindlustussummad on märgitud kindlustuspoliisil või kindlustuspakkumuses.

Näiteks on tavaline, et on eraldi kindlustussumma sõidukile, pagasile, kahjustunud sõiduki transpordi- või hoiukuludele, sõiduki osale nagu valuveldedele, audioseadmetele jne.

Kui sõiduki kindlustussumma ja sõiduki üksikosa kindlustussumma on kokku lepitud, siis sõiduki hävimise või varguse korral piirdub kindlustusandja vastutus sõiduki kindlustussummaga. See tähendab, et sõiduki üksikosa kindlustussummat ei liideta sõiduki kindlustussummaga.

Kindlustussumma võib olla määratud

- kokkuleppega, mille kohaselt kindlustussumma on võrdne kindlustatud asja kindlustusjuhtumieelse väärtusega (kindlustusväärtusega) või
- kindlustuslepingu sõlmimisel kokkulepitud numbrilise väärtusena.

Ka siis, kui kindlustussumma on kokku lepitud numbrilise väärtusena, ei ole tavaliselt tegemist kokkuleppelise kindlustusväärtusega. Tavaliselt on kokkuleppelise kindlustusväärtusega tegu üksnes uusväärtuskindlustuse puhul.

Tavaliselt ei vähene sõiduki kindlustussumma väljamakstud hüvitise võrra. Samas kindlustuslepingu tingimustes võib olla kokku lepitud, et lisavarustuse või muu kahju kindlustussumma väheneb väljamakstud hüvitise võrra. Kindlustusandja rakendab seda sätet üksnes siis, kui kahju hüvitamisel on juhitud kliendi tähelepanu kindlustussumma suurendamise vajadusele.

Kui lepingus on kindlustussumma määratud lepingu sõlmimisel kokkulepitud numbrilise väärtusena, siis on alakindlustuse võimalus. See tähendab võimalust, kus kindlustussumma on väiksem kindlustusjuhtumi toimumise aja kindlustusväärtusest. Eesti turul on tavaks, et alakindlustuse riski kannab kindlustusvõtja.

7 OMAVASTUTUS

Omastutus on osa kahjust, mis jääb kindlustusjuhtumi korral kliendi enda kanda. Omastutuseta kindlustamine ei ole tavaks. Omastutus on määratud kindla summamana või protsendina kahju suuruselt. Tavaliselt on omastutus määratud ühe kindlustusjuhtumi kohta, vt näited punktist 10.2.

Näiteks kui sõiduki värvkatet on eri aegadel kahjustatud, on tegu erinevate kindlustusjuhtumitega ja omastutust rakendatakse iga juhtumi kohta eraldi.

Kindlustuslepingus võib olla kokku lepitud erinev omastutus kindlustatud esemete, sõiduki osade või juhtumite lõikes. Kõik omastutused on märgitud kindlustuspoliisil või kindlustuspakkumuses.

Näiteks võib kindlustuslepingus olla kokku lepitud, et kui kindlustusjuhtumis saavad kahjustada üksnes sõiduki salongiklaasid, rakendatakse väiksemat omastutust või ei ole klaaside kahjustumisel üldse omastutust.

Näiteks võib olla kindlustuslepingus kokku lepitud, et varguse omavastutus erineb omavastutusest liiklusõnnetuse korral.

Kindlustusandja võib rakendada täiendavat või tavapärasest suuremat omavastutust välismaal toimunud kindlustusjuhtumi puhul. Samuti liiklusõnnetuse puhul, mille põhjustas kindlustatud sõidukit juhtinud vähese juhtimiskogemusega juht.

Kui sõiduk on varastatud ja enne selle tagastamist omanikule saab sõiduk kahjustada või hävib, näiteks põhjustab varas liiklusõnnetuse või sõiduk kahjustub varga kinnipidamise käigus, siis rakendatakse varguse omavastutust, mitte liiklusõnnetuse või muu kindlustusjuhtumi omavastutust.

8 OHUTUSNÕUDED

Kliendil on kohustus järgida kokkulepitud ohutusnõudeid, sest kindlustusrisiki hindamisel ja aktsepteerimisel on kindlustusandja eeldanud, et klient täidab neid nõudeid. Näiteks on sõiduauto puhul tavalised järgmised ohutusnõuded:

- sõidukit tuleb hooldada, kasutada ja hoida heaperemehelikult

Muu hulgas kätkeb see ohutusnõue sõiduki kasutamist vastavalt tema ehitusele ja nõuetele. Näiteks ei ole heaperemehelik käitumine sõita tavalise sõiduautoga väljaspool teed või selleks mitte ette nähtud kohta. Samuti ei ole heaperemehelik auto parkimine kohta, kus võib suure tõenäosusega kahju tekkida, näiteks veekogu äärde, kui on teavitatud võimalikust üleujutusest selles piirkonnas.

- sõidukil peab olema töökorras immobilaiser

Tavalised nõuded immobilaiserile on järgmised: ilma immobilaiserit deaktiveerimata ei tohi sõiduk käivituda, immobilaiser peab sõiduki mootori seiskamise järel automaatselt rakenduma.

Kui immobilaiseri on sõidukile paigaldanud sõiduki tootja, siis vastab see tavaliselt kindlustusandja nõuetele. Eritingimusena võib kindlustusandja nõuda täiendava immobilaiseri paigaldamist.

Kui kindlustuslepingus on selles kokku lepitud, peab sõidukil olema töökorras signalisatsioon ning see peab olema sisse lülitatud, kui sõidukit ei kasutata.

- sõiduk ja selles asuv vara peavad olema hoitud nii, et nende vargus on mõistlikult takistatud

Näiteks:

- sõidukist lahkudes tuleb sulgeda ukсед, luugid ja aknad. Uksed ja luugid tuleb lukustada, kaasa tuleb võtta nähtaval olevad asjad, mille varguse risk on suur
- sõiduki võtmeid ja signalisatsioonipulti ei tohi hoida võõrastele kättesaadavas kohas
- sõiduki võtme või signalisatsioonipuldi kaotamisel tuleb vargusevastased seadmed ümber kodeerida
- kabriolettkelega sõidukist lahkudes tuleb sõidukile katus peale panna

- sõiduki kasutamisel tuleb järgida liiklusreegleid ja rakendada asjakohaseid juhtimisvõtteid

Näiteks:

- sõitmiseks võib kasutada üksnes tehniliselt korras sõidukit, sh peab sõiduk olema läbinud seaduses ettenähtud tehnoülevaatuse, kasutada tuleb aastaajale, teeoludele ning nõuetele vastavaid rehve
- sõidukit võib juhtida üksnes vastava kategooria sõiduki juhtimisõigusega inimene
- sõiduki juhtimise ajal ei tohi tegeleda kõrvaliste tegevustega, sh näiteks ei tohi roolis hoida käes telefoni ega jälgida seda muul viisil nii, et see segab auto juhtimist
- töö- ja puhkeaja nõudeid eirates ei tohi sõidukit juhtida
- alkoholi, narkootilise või psühhotropse aine mõju all ei tohi sõidukit juhtida
- nii enne sõidu alustamist kui ka sõidu ajal peab juht olema veendunud, et tema seisund võimaldab ohutut liiklemist. Kui juht tunneb sõidu ajal, et tervis halveneb või tekib üleväsimus, siis tuleb sõiduki juhtimine koheselt lõpetada

- sõiduki registreerimistunnistust ei tohi hoida sõidukis

- tuleb järgida üldisi tuleohutusnõudeid

Näiteks võiks juht loobuda autos suitsetamisest. Kui see ei ole võimalik, siis tuleb olla eriti ettevaatlik ja veenduda, et suitsetamisest ei tekiks tulekahju. Samuti ei ole lubatud sõiduki kütuse temperatuuri tõstmiseks kasutada lahtist tuld ega muid samalaadseid suure tuleohuga võtteid. Auto parkimisel looduses tuleb jälgida, et kõrge hein, kulu jmt ei süttiks autost lähtuvast soojust.

- peale kahjujuhtumit võib sõidukit kasutada üksnes siis, kui sõidukijuht on veendunud, et sõiduk on kasutamiseks nõutavas tehno seisundis ja sõiduki kasutamine ei suurenda tekkinud kahju.

Ohutusnõuete ja kindlustuslepingu muude tingimuste täitmisel on kliendiga võrdsustatud kõik sõidukit kasutavad inimesed.

Kui klient ei täida ohutusnõudeid ja sellel täitmata jätmisel on seos kahju toimumise või kahju suurusega, siis on kindlustusandjal õigus vähendada kindlustushüvitist või keelduda kahju hüvitamisest.

9 HÜVITATAV KAHJU

Kindlustusandja hüvitab sõidukikindlustuse lepingu alusel kindlustatud eseme kahjustumisest, hävimisest või vargusest tekkinud kahju, mis on tekkinud kindlustusjuhtumi tagajärjel.

Sõiduki hävimisel hüvitab kindlustusandja sõiduki turuväärtuse.

Kindlustuslepingus võib olla kokku lepitud, et sõiduki hävimisel hüvitatakse kahju liisingujäägi ulatuses (liisinguväärtuskindlustus) või uue sõiduki soetamise kulude ulatuses (uusväärtuskindlustus).

Sõiduki kahjustumisel hüvitab kindlustusandja sõiduki parandamise põhjendatud ja mõistlikud kulud.

Tavaliselt on kindlustuslepingus kokku lepitud, millal loetakse sõiduk hävinuks. Näiteks loetakse sõiduk hävinuks, kui sõiduki taastamine ei ole majanduslikult või tehniliselt otstarbekas. Kindlustuslepingus võib olla kokku lepitud sõiduki kindlustusväärtusest tulenev taastusremondi kulude piirsumma (näiteks 70% sõiduki väärtusest), mille ületamisel sõiduk loetakse hävinuks. Kui seda piirsummat kindlustuslepingus kokku lepitud ei ole, siis on selleks piiriks tavaliselt sõiduki väärtus.

Tavapäraselt lepitakse kindlustuslepingus kokku, et sõiduki kahjustumise korral sõiduk taastatakse.

On tavaline, et sõiduki taastamise või asendamise kulule lisanduvat käibemaksu ei arvestata kahjusumma hulka selles ulatuses, milles hüvitise saajal on õigus see tagasi saada või tasaarvestada.

Lisaks eeltoodule võib sõidukikindlustuse lepingus olla kokku lepitud, et kindlustusandja hüvitab näiteks ka alljärgnevad mõistlikud ja põhjendatud kulud:

- kindlustusjuhtumi järel sõiduki teele tõstmise, sõiduki lähimasse remondi- või hoiukohta transportimise kulud
- asendussõiduki kulu, kui pärast kindlustusjuhtumit ei ole võimalik kindlustatud sõidukit kasutada
- sõiduki juhi ja kaasreisija püsivast töövõimetusest või surmast tingitud kahju, kui selle põhjuseks on sõidukikindlustuse kindlustusjuhtum (sõiduki juhi ja kaasreisija õnnetusjuhtumikindlustuse alusel)
- kindlustusjuhtumiga seotud õigusabi kulud
- liisitud sõiduki puhul liisingumakse kulu aja eest, mil kindlustusvõtja oli kindlustusjuhtumi tõttu töövõimetu (liisingumakse kindlustus)
- reisi jätkamise ja reisijate ööbimise kulud, kui reis on katkenud kindlustusjuhtumi tõttu
- autoabiteenuse kulud
- kahju, mis on tekkinud sellest, et sõidukit ei saa kindlustusjuhtumi tõttu kasutada (kasutuskatkestuskindlustus)
- kahju, mis on tingitud sõiduki tehnilisest rikkest

Eelloetletud kahjude või kulude hüvitamisel on hulk piiranguid ja reegleid, mis on erinevatel kindlustusandjatel erinevad.

10 KAHJU, MIDA TAVALISELT EI HÜVITATA

Kahju, mida ei hüvitata, on märgitud kindlustuslepingus. Tavaliselt ei hüvitata näiteks:

- kahju osa, mis on tekkinud seoses ohutusnõuete täitmata jätmisega
- kahju, mis on tekkinud kliendi tahtlusest või raskest hooletusest. Liiklusõnnetuse puhul vt ka punkti 5.1 kaht viimast lõiku
- sõiduki võimaliku väärtuse vähenemisest tekkinud kahju
- kahju, mis tuleneb sellest, et kindlustatud sõidukit ei saa kindlustusjuhtumi tõttu kasutada, v.a juhul, kui selle kahju hüvitamises on eraldi kokku lepitud
- kahju sõiduki osale, mis hüvitatava kahju põhjustas

Näiteks pidurisüsteemi rikke tõttu teelt välja sõitnud sõiduki kahju hüvitamisel ei hüvitata pidurisüsteemi rikke kõrvaldamise kulusid. Samuti sõiduki rehvi kulumisest tingitud purunemise tõttu sõiduki muudele osadele tekkinud kahju hüvitamisel ei hüvitata rehvi asendamist ega taastamist.

- kahju, mille hüvitamist saab lepingu või garantii alusel nõuda teiselt isikult
- kahju, mis kuulub hüvitamisele kohustusliku vastutuskindlustuse alusel
- sõiduki puhastamise, hoolduse või remondi käigus tekkinud kahju
- kahju, mis on tekkinud sõiduki kasutamisel tavalisest erinevates tingimustes, näiteks võidusõidul või treeningul
- kahju, mis on tekkinud liiklemiseks sobimatus kohas, näiteks metsas, soos, vees vms
- sõiduki puudulikust hooldusest või remondist tekkinud kahju
- sobimatust, valest või ebakvaliteetselt õlist, vedelikust, määrdest, kütusest ja nende ainete puudumisest või vähesusest tulenev kahju

Näiteks ei hüvitata auto mootori taastamise kulu, kui liiklusõnnetuse tagajärjel tekkis kahjustus, kuid kindlustusvõtja jätkas sõiduki kasutamist nii, et mootorist välja voolanud õli tõttu sai sõiduki mootor täiendavaid ulatuslikke kahjustusi.

- sõidukis olnud looma põhjustatud kahju
- sõja, terrorismi, massiliste korratuste või rahvarahutuste tõttu tekkinud kahju
- maavärinast või maalihkest tingitud kahju
- tuumaenergia tootmisest või radioaktiivsest saastest tulenev kahju
- sõitmise ajal sõiduki rehvi purunemisest tekkinud kahju, kui kahju piirdub üksnes rehvi kahjustumisega

Kui detailil on üksnes sellised välised kahjustused, millega sarnased kahjustused tekivad auto tavalisel kasutamisel paratamatult, siis ei ole kindlustusjuhtumi läbi kahju tekkinud juhul, kui on tavaline, et ilma kindlustusjuhtumita neid kahjustusi ei kõrvaldataks.

10.1 Näited tavalisest kulumisest ¹

Katkise klaasipuhastiga kulutatud klaas – tavaliselt sellist kahju ei hüvitata.

10.2 Näited mitme juhtumi tagajärjel tekkinud kahjust

Kaubiku pörkeraud (vt foto järgmisel lehel) on saanud kahjustada mitme eri juhtumi läbi - mitmel eri korral on sõidetud vastu laadimisestakaadi. Kahju hüvitatakse, kuid omavastutust rakendatakse iga juhtumi kohta.

Eeltoodud põhimõtet järgitakse ka siis, kui kindlustusvõtja eelnevate juhtumite osas nõuet kindlustusandjale ei esita ja nõuab vaid viimase õnnetuse läbi tekkinud kahju hüvitamist nii, et ka varasemate kahjustuste läbi tekkinud kahju saab hüvitatud. Omavastutus on osa kahjust, mis jääb kindlustusjuhtumi korral kliendi enda kanda (vt p 7 ja Esterm, <http://termin.eki.ee/esterm/>). Seega jääb see summa kliendi kanda ka siis, kui kindlustusjuhtum on toimunud, aga nõuet ei esitata.

Eeltoodud põhimõtte puhul tuleb varasemate kahjustuste korral hinnata, kas need kuuluvad loomuliku kulumise hulka. Näiteks kui autol on ukse väike kriim, mis on kunagi kõrval parkinud sõiduki uksega tekitatud ja liiklusõnnetuses saab see uks märkimisväärselt kahjustada, siis ei ole kahe omavastutuse kohaldamine asjakohane.

¹ Näited ja fotod on illustreerivad. Iga juhtumi lahend sõltub selle juhtumi asjaoludest ja kindlustustingimustest.

10.3 Kahju hüvitamine, kui sõiduk oli kahjustunud enne lepingu sõlmimist

Kindlustusandja ei hüvita kahju, mis on tekkinud enne kindlustuslepingu sõlmimist.

Kui kindlustusjuhtumis kahjustada saanud sõiduki osa oli kahjustatud enne lepingu sõlmimist, siis sõltub kahju hüvitamine kindlustuslepingus kokkulepitust.

Näiteks auto klaaside kohta võib olla lepingus kokku lepitud, et

- kui auto klaas oli enne õnnetust kahjustunud, siis ei ole see klaas kindlustatud. Seega ei hüvitata klaasi vahetamist ka siis, kui teise kohta tekib uus kahjustus või
- kui auto klaas oli enne õnnetust kahjustunud, siis hüvitatakse kahju, kui klaas saab uue kahjustuse. Kui aga varasem kahjustus muutub tõsisemaks, näiteks kivitäkkest klaasis saab aja jooksul pragu, siis on tegu enne lepingu sõlmimist toimunud juhtumi läbi tekkinud kahjuga ja seda kahju ei hüvitata
- kui enne kindlustuslepingu sõlmimist on sõiduki tehnoülevaatuse käigus märgitud, et sõiduki klaas tuleb välja vahetada ja seda ei ole enne kindlustuslepingu sõlmimist vahetatud, siis ei hüvitata klaasi vahetamise kulu ka siis, kui klaas saab uue kahjustuse

Üldpõhimõte on – kui sõidukil on enne kindlustuslepingu sõlmimist kahjustused, mida saab lugeda loomulikuks kulumiseks, siis need ei mõjuta kahju hüvitamist, st kahju hüvitatakse sõltumata sellest, et sõidukil olid enne kindlustuslepingu sõlmimist kahjustused.

Näiteks võib loomuliku ja ebaloomuliku kulumise hinnangu andmisel kasutada Autode Müügi- ja Teenindustevõtete Eesti Liidu ja ning Eesti Liisingühingute Liidu vastavad juhendid, vt. <https://media.voog.com/0000/0037/7428/files/S%C3%B5iduki%20Kulumise%20Juhend.20.07.2009.pdf>.

10.4 Kahju hüvitamine, kui sõidukil on erinevad kahjustused – osad kindlustusjuhtumist, osad mitte

Kui sõidukil saab kindlustusjuhtumist kahjustada osa, mis enne kindlustusjuhtumist oli mõne muu sündmuse või protsessi läbi kahjustada saanud, siis sõltub kindlustusjuhtumist läbi tekkinud kahju hüvitamine eelnevate kahjustuste iseloomust ja ulatusest ning kindlustusjuhtumist läbi tekkinud kahjustuste ulatusest. Läbi vastava hinnangu tuleb jõuda seisukohani, kas kahju on tekkinud või oli kahjustunud osa juba enne kindlustusjuhtumist kasutuskõlbmatuse ja remonti vajavas seisukorras.

11 TEGEVUSED PEALE KINDLUSTUSJUHTUMIT

Peale kindlustusjuhtumist tuleb mõistlikult käituda, sh tuleb

- tegutseda lisaohu tekitamata

Näiteks peale liiklusõnnetust tuleb enne autost väljumist hinnata olukorda ja ohte. Helkurvest tuleb selga panna ja auto tuleb tähistada ohukolmnurgaga.

- teha kõik võimalik kahju suurenemise vältimiseks ja kahju vähendamiseks

Edasise kahju suurendamise vältimiseks ja kahju vähendamiseks tuleb järgida kindlustusandja antud juhiseid. Kui asjaolud seda võimaldavad, peab kindlustusvõtja kindlustusandjalt selliseid juhiseid küsima.

Näiteks kui vandaal on sõiduki aknad lõhkunud, tuleb sõiduk paigutada garaaži või katta aknaavad nii, et vihm ei tekita täiendavat kahju.

- teavitada juhtunust telefonil 112, kui see kohustus tuleb seadusest või kui vastava asutuse (häirekeskus, politsei, riigiinfo telefon 1247) teavitamine võib aidata kindlustusjuhtumist asjaolude selgitamisele

Näiteks tuleb liiklusseaduse järgi politseid teavitada, kui õnnetuses sai inimene vigastatud või hukkus. Samuti juhul, kui liiklusõnnetuses sai kahjustada või hävits kolmanda isiku vara, keda ei ole sündmuskohal, näiteks kui auto sõitis teelt välja nii, et vigastati auto ja liiklusmärki.

Metsloomale otsasõidust tuleks teavitada riigiinfo telefonil 1247 või häirekeskust 112.

Vargusest ja vandalismist tuleb politseid teavitada kohe, kui juhtum avastati.

Kindlustusandjat tuleb juhtunust viivitamata teavitada, st nii kiiresti kui see asjaolude kohaselt mõistlikult on võimalik. Edasi tuleb käituda vastavalt kindlustusandja juhistele.

Kui sõiduk on hävinud, siis hüvitab kindlustusandja sõiduki väärtuse. Kui sõiduk on kahjustunud, hüvitab kindlustusandja mõistliku kulu sõiduki remondile.

Kui sõiduk on kahjustunud, siis tavaliselt tellib taastusremondi töö kindlustusvõtja, st lepingu kindlustusjuhtumist kahjustunud auto remondiks sõlmivad klient ja remondiettevõtte. Sõidukit taastava remondiettevõtte valib kindlustusvõtja. Põhjendatud ja mõistliku hüvitise suuruse määramiseks võib kindlustusandja paluda remondikalkulatsiooni enda valitud remondiettevõttelt.

Näiteks kui kindlustusvõtja soovib sõidukit remontida enda valitud töökojas ja remondi maksumus seal ületab kindlustusandja soovitatud töökoja hinnapakumuse, on hüvitise piirmääraks põhjendatud ja mõistlik kulu.

Vaidluste ärahoidmiseks peaks kindlustusvõtja enne remondilepingu sõlmimist olema kindel, mis ulatusest ja kuidas kindlustusandja kahju hüvitab.

Mitmeid sõidukikahju hüvitamisega seotud asjaolusid on selgitatud ka kindlustusandja ja autoremondiettevõtte koostöö heas tavas, vt https://www.lkf.ee/sites/default/files/Selts_AR_tava%2813%29.pdf?877.